

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/50/2023
Identifikačné číslo spisu:	6122261483
Dátum vydania rozhodnutia:	14.08.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Rumana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:6122261483.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu P. narodeného B., zastúpený advokátskou kanceláriou Lex Fortis s. r. o., Trenčín, Rybárska 7683/2D, IČO: 53559339, proti žalovanej E. narodenej B., o zaplatenie sumy 36.032,70 eura s príslušenstvom, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 11. apríla 2023 č. k. 14Co/81/2022-176, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovi priznáva nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) potvrdil rozsudok Okresného súdu Lučenec z 05. októbra 2022 č. k. 10C/34/2022-123 (ďalej len „súd prvej inštancie“), ktorým výrokom I. uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 36.032,70 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 5% ročne zo sumy 36.032,70 eura od 26. marca 2021 do zaplatenia, všetko v lehote 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku, výrokom II. v prevyšujúcej časti súd žalobu zamietol a výrokom III. uložil žalovanej povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania v rozsahu 100% do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia, ktorým súd prvej inštancie rozhodne o ich výške. Odvolací súd priznal žalobcovi voči žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%.

2. Žalobca si po rozvoze s bývalou manželkou vyporiadal bezpodielové spoluvlastníctvo manželov na základe dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva z 11. júla 2008 a priamo v čl. III (str. 3) sa bývalá manželka zaviazala poukázať finančnú čiastku 1.200.000 Sk na bankový účet č. B... Tento bankový účet nebol bankovým účtom žalobcu, ale bankovým účtom žalovanej. Suma bola poukázaná na účet žalovanej dňa 08. septembra 2008. Žalovaná v odpore proti platobnému rozkazu tvrdila, že táto suma jej bola darovaná.

3. Súd prvej inštancie zistil, že výzvou z 19. marca 2021 vyzval žalobca prostredníctvom svojho právneho zástupcu žalovanú na zaplatenie dlžnej sumy (vrátenie zvyšnej časti sumy vo výške 36.032,70

eura v lehote 7 kalendárnych dní od doručenia výzvy na účet mandanta a náhrady nákladov veriteľa spojených s uplatnením pohľadávky prostredníctvom právneho zástupcu veriteľa vo výške 503,80 eura na účet právneho zástupcu veriteľa s tým, že v prípade, ak dlžná suma nebude v uvedenej lehote pripísaná v plnej výške v prospech účtu F. a jeho právneho zástupcu, pristúpi bez zbytočného odkladu k vymáhaniu dlžnej sumy vrátane príslušenstva (zákonných úrokov) súdnou cestou, a to bez ďalšieho upozornenia (č. l. 15 spisu). Výzva bola odovzdaná na poštovú prepravu dňa 24. marca 2021, ako vyplýva z podacieho listka (č. l. 16 spisu) a žalovanej doručená dňa 25. marca 2023 (č. l. 17 spisu). Súd ju kvalifikoval podľa § 563 Občianskeho zákonníka.

4. V danom prípade nebolo sporné a žalovaná to ani nespochybňovala, že prijala sumu 39.832,70 eura (1.200.000 Sk). Keďže strany sporu neuzatvorili zmluvu v písomnej forme, súd pri skúmaní zmluvy nemohol vychádzať z jazykového písomného vyjadrenia vôle strán, pričom žalobca tvrdil, že išlo o zmluvu o pôžičke a žalovaná, že išlo o darovanie (resp. kompenzáciu za všetko, čo žalovaná žalobcovi kúpila alebo dala). Spor teda nastal ohľadom právneho titulu poskytnutia finančných prostriedkov. Na základe vykonaného dokazovania dospel súd prvej inštancie k záveru, že žalobca, ktorý bol povinný preukázať vznik a existenciu zmluvy o pôžičke, nepreukázal, že medzi stranami sporu bola platne uzatvorená zmluva o pôžičke. Dôkazom o tom, že v danom prípade išlo o pôžičku, nie je ani predložená e-mailová a sms-komunikácia. Hoci žalobca sa od žalovanej viackrát domáhal vrátenia peňazí, vyrovnania dlhu voči svojej osobe, zo žiadnej správy nevyplýva, že by žalovaná pôžičku od žalobcu výslovne potvrdila. V e-mailoch žalovaná uvádza, že „príde za žalobcom, aby sa dohodla o určitých veciach“, „dá veci do poriadku“, „do konca roka to určite dorieši“, obsah týchto správ však nesvedčí jednoznačne o tom, že ide o pôžičku, a to aj vzhľadom na nanajvýš súkromnú povahu vzťahu strán sporu a privátny charakter a obsah ich vzájomnej komunikácie, ktorý sa týkal aj osobných a partnerských tém.

5. Na základe vykonaného dokazovania dospel súd k záveru, že nebolo sporu o tom, že finančné prostriedky vo výške 39.832,70 eura žalobca žalovanej poskytol a žalovaná ich prevzala, a to bez toho, aby bol medzi stranami dohodnutý, resp. preukázaný tvrdený právny dôvod. Pri absencii právneho titulu musel súd konštatovať, že boli finančné prostriedky poskytnuté žalovanej bez právneho dôvodu, a teda sa na jej strane jedná o bezdôvodné obohatenie. Keďže žalovaná časť uvedenej sumy vo výške 3.800 eur žalovanému zaplatila, súd zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi zvyšok dlžnej sumy vo výške 36.032,70 eura.

6. Odvolací súd sa stotožnil so skutkovým a právnym posúdením súdu prvej inštancie. Zdôraznil, že žalovaná ako odvolateľka, neuviedla v odvolaní žiadne nové skutočnosti, ktoré by neboli známe súdu prvej inštancie, ani nežiadala doplniť dokazovanie za podmienok stanovených v § 384 ods. 2, 3 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) o ďalšie nové relevantné skutočnosti, ktoré nemohli byť bez jej viny prezentované v prvoinštančnom konaní. Podľa názoru odvolacieho súdu účastníci konania nie sú povinní uplatnený nárok správne právne kvalifikovať, pretože právna kvalifikácia je záležitosť súdu a v prípade nesprávne právne uplatneného nároku súd túto právnu kvalifikáciu správne upraví. Teda tvrdenie žalovanej, že žalobca neuniesol dôkazné bremeno na preukázanie prijatia peňažných prostriedkov na účte žalovanej ani nemôžu byť predmetom odvolacieho konania. Rovnako však nie je predmetom odvolacieho konania ani záver súdu, že ani žalovaná neuniesla dôkazné bremeno ohľadom tvrdeného právneho titulu prijatia nespochybnej peňažnej sumy. Odvolací súd sa v plnej miere stotožnil s rozhodnutím okresného súdu a považoval ho za správne a zákonné ako aj odôvodnenie za dostatočne jasné a zrozumiteľné. Poskytnuté finančné prostriedky nemožno považovať za vzájomnú kompenzáciu, eventuálne, že boli predmetom nepomenovanej zmluvy alebo boli predmetom darovania. Pokiaľ tak strany sporu - a to ani jedna - neuniesli dôkazné bremeno, išlo s poukazom na § 451 ods. 1, 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) o plnenie prijaté žalovanou bez právneho dôvodu, čomu potom svedčí právna kvalifikácia poukázania a prijatia tohto peňažného nároku titulom bezdôvodného obohatenia sa žalovanej na úkor žalobcu. Pokiaľ žalovaná nepreukázala (v spore neprodukovala žiaden dôkaz) z akého dôvodu prijala na svoj bankový účet sumu 1.200.000 Sk, ktorú poukázala bývalá manželka žalobcovi titulom vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva bývalých manželov v zmysle dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva uzatvorenej dňa 11.

júla 2008 čl. III tejto dohody), potom bol nárok žalobcu na vrátenie plnenia poskytnutého z nepreukázaného právneho dôvodu, dôvodný.

7. Proti tomuto rozsudku podala žalovaná včas dovolanie z dôvodu uvedeného v § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Súd si podľa nej jednostranne osvojili argumentáciu žalobcu bez toho, aby bol niečo povinný dokazovať, pričom konštatovali, že žalobca neunesol dôkazné bremeno. Tým bola porušená rovnosť strán. V prípade bezdôvodného obohatenia OZ uvádza lehoty na jeho vydanie. Na jednej strane súdy kvalifikovali vec ako bezdôvodné obohatenie, ale čas plnenia kvalifikovali podľa všeobecných ustanovení a nie podľa ustanovení o bezdôvodnom, obohatení. Nemala možnosť uplatniť námietku premlčania, keďže súd uplatnil iné ustanovenia OZ, aké mal v súvislosti s bezdôvodným obohatením aplikovať. Nebola zastúpená právnym zástupcom, lebo si bola istá, že na finančné prostriedky, ktoré od nej žalobca požadoval, nemal právny nárok. Preto požadovala, aby dovolací súd zrušil rozsudky dovolacieho a prvoinštančného súdu a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Súčasne požadovala, aby jej dovolací súd priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

8. Podľa žalobcu sa v konaní od začiatku uplatňoval princíp rovnosti zbraní. To nenarušuje ani skutočnosť, že sa žalovaná nedala zastupovať advokátom. Žalovanej sa umožnilo reagovať na realizáciu všetkých procesných opatrení protistrany. Poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 22. septembra 2010 sp. zn. 5Cdo/196/2009, podľa ktorého je právna kvalifikácia vecou súdu. Podľa neho nebol povinný meniť žalobu, aby súd mohol vec právne kvalifikovať inak. Žalovaná neuplatnila námietku premlčania ani v samotnom odvolaní, aj keď už z rozsudku súdu prvej inštancie bola evidentná právna kvalifikácia titulu, z ktorého bol odvodený nárok žalobcu. Podľa neho názoru túto námietku ani nemohla uplatniť po aplikovaní zákonnej koncentrácie konania v zmysle CSP. Argumentáciu doplnil aj odkazom na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 04. júna 2019 I. ÚS 23/2019-12. Záverom navrhol, aby najvyšší súd volanie zamietol a priznal mu nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

9. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že žalovaná dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), strana sporu bola zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) a dovolanie podľa § 447 písm. f) CSP odmietol, pretože nebolo odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi. Dovolací súd v zmysle § 451 ods. 3 CSP stručne uvádza dôvod svojho rozhodnutia.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

10. Podľa § 420 písm. f) zák. č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok („CSP“) dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Dovolateľka namietala porušenie rovnosti strán a nemožnosť namietat' premlčanie bezdôvodného obohatenia.

12. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva (ex officio) dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. V neposlednom rade je dovolací súd viazaný aj skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP), keď v bode 16. uviedol, že: „Pokiaľ tak strany sporu - a to ani jedna - neunesli dôkazné bremeno, správne potom súd prvej inštancie peňažný nárok uplatnený žalobcom právne kvalifikoval s poukazom na zákonné ustanovenia § 451 ods. 1, 2 občianskeho zákonníka ako plnenie prijaté žalovanou bez právneho dôvodu, čomu potom svedčí právna kvalifikácia poukázania a prijatia tohto peňažného nároku titulom bezdôvodného obohatenia sa žalovanej na úkor žalobcu. Pokiaľ žalovaná nepreukázala (v spore neprodukovala žiaden dôkaz) z akého dôvodu prijala na svoj bankový účet sumu 1.200.000 Sk, ktorú poukázala bývalá manželka žalobcovi titulom vyporiadania

bezpodielového spoluvlastníctva bývalých manželov v zmysle dohody o vypořádání bezpodielového spoluvlastníctva uzatvorenej dňa 11. júla 2008 (pozri 51. III tejto dohody), potom bol nárok žalobcu na vrátenie plnenia poskytnutého z nepreukázaného právneho dôvodu, dôvodný a okresný súd žalovanú správne zaviazal na zaplatenie žalobcovi zvyšnej časti sumy.“.

13. Dovolací súd poukazuje na to, že žalobca považoval poukázanú sumu na jej účet za bezdôvodné obohatenie až keď žalovaná poprela, že uvedenú sumu jej poskytol titulom pôžičky. Žalovaná nepreukázala právny titul svedčiaci v jej prospech. Súdny preto správne vyhodnotil, že išlo o bezdôvodné obohatenie.

14. Vznik bezdôvodného obohatenia nastal momentom, keď žalobca peniaze ponechané na účte žalobkyne žiadal vrátiť. Žalobca vo svojej výpovedi pred súdom prvej inštancie dňa 13. septembra 2022 do zápisnice uviedol, že: „...vtedy bola možnosť uložiť peniaze v Slovenskej sporiteľni, kde úrok bol nejakých 6%...“. Výzva na vrátenie peňazí bola žalovanej doručená dňa 25. marca 2021. Ide o skutkové okolnosti prípadu z ktorých dovolací súd vychádza.

15. Najvyšší súd zistil, že žalovaná v odvolaní z 18. októbra 2022 (čl. 135) námietku premlčania nevzniesla.

16. Podľa § 366 písm. d) Civilného sporového poriadku prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie.

17. Podľa § 100 ods. 1 druhej vety Občianskeho zákonníka na premlčanie súd prihladne len na námietku dlžníka.

18. Nemožno sa stotožniť ani s námietkou žalovanej o nemožnosti uplatniť námietku premlčania. Po právnom posúdení veci ako bezdôvodného obohatenia, mohla v rámci odvolania vyjadriť námietku premlčania, nakoľko ide v zmysle § 366 písm. d) CSP išlo o nový prostriedok procesnej obrany žalovanej, ktorý vzhľadom na iné právne posúdenie súdom prvej inštancie nemohla uplatniť, keďže došlo tým k zmene posúdenia dňa, od kedy začala plynúť premlčacia doba. Napriek tomu žalovaná si túto námietku neuplatnila v jej odvolaní a ani v jej ďalších vyjadreniach. Keďže si žalovaná v zmysle § 100 OZ neuplatnila námietku premlčania, odvolací súd postupoval správne, keď sa plynutím premlčacej doby nezaoberal.

19. Najvyšší súd konštatuje, že uplatnenie dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP nebolo dôvodné, a preto podľa § 447 písm. f) CSP dovolanie odmietol.

20. Dovolací súd rozhodnutie o nároku žalobcu na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

21. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.